

Sygn. akt **IC 570/07**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy w Lublinie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Maria Stelska

Protokolant: Edyta Stanisławek-Krukowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 9 kwietnia 2015 roku w L.

sprawy z powództwa M. A.

przeciwko Fabryce (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę

I. powództwo oddała;

II. zasądza od powódki M. A. na rzecz pozwanej Fabryki (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 35 217 (trzydzieści pięć tysięcy dwieście siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

III. nakazuje ściągnąć od powódki M. A. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Lublinie kwotę 21 338,79 (dwadzieścia jeden tysięcy trzysta trzydzieści osiem 79/100) złotych tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sygn. akt IC 570/07

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 16 listopada 2007r. wniesionym przeciwko Fabryce (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W., powódka M. A. domagała się zasądzenia od pozwanej na swoją rzecz kwoty (...) 331 407,70 złotych, z ustawowymi odsetkami od dnia 21 kwietnia 2007r. do dnia zapłaty tytułem spłaty nadwyżki wartości przejętego na własność przez zastawnika przedmiotu zastawu w stosunku do wartości zaspokojonej wierzytelności. Wnosiła również o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych i nadania wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności.

W uzasadnieniu pozwu podniosła, że w dniu 12 lutego 2007r. w W. pozwana spółka zawarła z Bankiem (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W. umowę sprzedaży wierzytelności, na mocy której nabyła od Banku wierzytelność przysługującą mu w stosunku do (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. w łącznej kwocie (według stanu na dzień 12.02.2007r.) 3.720.506,81 złotych. Pozwana nabyła od Banku wierzytelność wraz ze wszelkimi związanymi z nią prawami, w tym w szczególności zabezpieczeniami. Zabezpieczeniem nabywanej wierzytelności było:

1. zabezpieczenie ustanowione w umowie kredytu obrotowego w rachunku kredytowym nr (...):

- hipoteka kaucyjna do kwoty 3.000.000 zł. ustanowiona na użytkowaniu wieczystym zabudowanej nieruchomości położonej w B. przy ul. (...). A. S. 8, przysługującym (...) Sp. z o.o.;

- weksel własny in blanco wystawiony przez (...) Sp. z o.o. poręczony przez (...) A. i M. A. do kwoty 500.000 zł., wraz z deklaracją wekslową;

2. zabezpieczenie ustanowione w umowie kredytu rewalwingowego nr (...):

- hipoteka kaucyjna do kwoty 1.500.000 zł. ustanowiona na użytkowaniu wieczystym zabudowanej nieruchomości położonej w B. przy ul. (...). A. S. 8, przysługującym (...) Sp. z o.o.;

- zastaw rejestrowy na rzeczach ruchomych stanowiących całość gospodarczą, o zmiennym składzie (wyroby gotowe – klosze i wazy) o wartości 1.334.401,04, wpisany w rejestrze zastawów pod nr (...);

- weksel własny in blanco wystawiony przez (...) Sp. z o.o. wraz z deklaracją wekslową;

- przelew na zabezpieczenie wierzytelności (...) Sp. z o.o. wobec (...) 10 CH-4460 (...) SWITZERLAND z tytułu umowy nr (...) z dnia 18 listopada 2003r.

3. zabezpieczenie ustanowione w ugodzie (...) z dnia 3 lutego 2005r.:

- hipoteka kaucyjna do kwoty 3.500.000 zł. ustanowiona na użytkowaniu wieczystym zabudowanej nieruchomości położonej w A. przy ul. (...), przysługującym (...) Sp. z o.o. w A.;

- zastaw rejestrowy na 22.512 udziałach w (...) Sp. z o.o. objętych przez M. A., o łącznej wartości nominalnej 11.256.000 zł., wpisany w rejestrze zastawów pod nr (...);

4. zabezpieczenie ustanowione w umowie kredytowej nr (...) kredytu inwestycyjnego w rachunku kredytowym:

- hipoteka kaucyjna do kwoty 1.750.000 zł. ustanowiona na użytkowaniu wieczystym zabudowanej nieruchomości położonej w B. przy ul. (...). A. S.(...) przysługującym (...) Sp. z o.o.;

- hipoteka kaucyjna do kwoty 1.000.000 zł. ustanowiona na użytkowaniu wieczystym zabudowanej nieruchomości położonej w A. przy ul. (...), przysługującym (...) Sp. z o.o. w A.;

- zastaw rejestrowy na rzeczach ruchomych oznaczonych co do tożsamości (wiertarka pionowa typu M. B. o wartości 26.330 zł.), wpisany w rejestrze zastawów pod nr (...);

- weksel własny in blanco wystawiony przez (...) Sp. z o.o. wraz z deklaracją wekslową.

Po dokonanej transakcji zakupu wierzytelności pozwana dokonała zmian w księgach wieczystych oraz rejestrze zastawów wpisując siebie jako wierzyciela (...) Sp. z o.o. w miejsce dotychczasowego wierzyciela. W celu zaspokojenia nabytej wierzytelności w pełnej wysokości, mogła, według własnego uznania, realizować swoją wierzytelność ze wszystkich ustanowionych na jej rzecz zabezpieczeń.

W dniu 29 marca 2007 r. pozwana skierowała do M. A. pismo, w którym zawiadomiła, iż „stosownie do art. 25 ustawy z dnia 06 grudnia 1996r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, zamierza podjąć działania zmierzające do zaspokojenia swoich roszczeń, wynikające z zastawu rejestrowego, poprzez przejęcie 22.512 udziałów M. A. w spółce (...) Sp. z o.o., stosownie do pkt. 10 ust. 2 umowy z dnia 28.10.2005r...”. Zgodnie z umową o ustanowieniu zastawu rejestrowego na udziałach w spółce z dnia 28 października 2005r., M. A. ustanowiła na rzecz Banku (...) S.A. zastaw rejestrowy na swoich 22.512 udziałach w Spółce (...), o wartości nominalnej 500 zł. każdy i o łącznej wartości 11.256.000 zł., a Bank ten zastaw przyjął (pkt. 3 umowy). Umowa przewidywała też możliwość zaspokojenia się przez wierzyciela z przedmiotu zastawu, według jego wyboru (pkt. 10 umowy) w trybie sądowego postępowania egzekucyjnego, przez przejęcie przedmiotu zastawu na własność, albo przez sprzedaż przedmiotu zastawu w drodze przetargu publicznego przeprowadzonego przez notariusza lub komornika. W odpowiedzi na pismo pozwanej, powódka M. A. złożyła pozwanej propozycję dotyczącą ugodowego załatwienia sprawy. Zaproponowała,

aby pozwana, w celu całkowitego zaspokojenia swoich roszczeń wobec (...) Sp. z o.o., objęła w hucie 52,65% udziałów o wartości 6.756.000 zł. pozostawiając powódce 35,07% udziałów. Pozwana nie podjęła z powódką żadnej dyskusji i jednoznacznie odrzuciła propozycję ugody. Jednocześnie pozwana skierowała do powódki oświadczenie o przejęciu przedmiotu zastawu na własność, w którym stwierdziła, że przejmuje wszystkie 22.512 udziałów M. A. w (...) Sp. z o.o. o wartości 11.256.000 zł. W dniu 29.05.2007r. Sąd Rejonowy Sąd Gospodarczy w Białymstoku XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego dokonał zmiany udziałowca spółki (...) wykreślając dotychczasowego wspólnika M. A. i wpisując w jej miejsce nowego – Fabrykę (...) Spółka Akcyjna z ilością posiadanych udziałów 22.512, o łącznej wartości 11.256.000 zł.

Żądana w pozwie kwota 8.331.407,70 zł. stanowi różnicę pomiędzy wartością przedmiotu zastawu rejestrowego (udziałów stanowiących zabezpieczenie wierzytelności pozwanej) – 11.256.000 zł. należących do powódki, a kwotą zaspokojonej, wskutek przejęcia przedmiotu zastawu rejestrowego na własność wierzytelności pozwanej – 2.924.592,30 zł, określonej w treści umowy restrukturyzacyjnej (pозew wraz z uzasadnieniem k. 2-13).

W odpowiedzi na pozew pozwana wносиła o oddalenie powództwa w całości.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew podniosła, że według opinii niezależnego biegłego rewidenta, na dzień 31.12.2006r. nastąpił spadek kapitałów własnych (...) sp. z o.o. - 95%, do kwoty 652.701,44 zł, co wynikało ze straty za rok 2006, która to strata wyniosła 5.617.206,66 zł. Spółka jest niezdolna do terminowej spłaty zobowiązań, która wyraża się przedterminowym stanem zobowiązań na kwotę 10.727.331,82 zł. Strata spółki i jej sytuacja finansowa wskazuje, że wystąpiły przesłanki upadłości. Spółka (...) była całkowicie pod kontrolą (...) A. i M. A., ponieważ M. A. posiadała 22.512 udziałów, natomiast pozostałe udziały w spółce należały do (...) (...) Sp. z o.o., której jedynymi wspólnikami są małżonkowie (...) i M. A.. Szereg działań podejmowanych przez powódkę i jej męża, pełniącego przez pewien czas funkcję Prezesa Zarządu Spółki, skutkowało pogorszeniem się sytuacji finansowej spółki. Działania te były przedmiotem zgłoszonego przez obecny Zarząd zawiadomienia o przestępstwie. Skutkiem tych działań stał się drastyczny spadek kapitałów spółki – o 95%, niewypłacalność spółki, co miało bezpośredni wpływ na wartość udziałów, która zbliżyła się do „0”. Zmusiło to pozwaną do podjęcia szeregu działań zmierzających do sanowania spółki, a w pierwszej kolejności do urealnienia kapitałów oraz dokapitalizowania spółki. Ustawa o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów nie rozstrzyga, jaki wpływ na rozliczenia stron ma stan rzeczy będącej przedmiotem zastawu. Intencją stron umowy było zabezpieczenie wierzytelności realną wartością ekonomiczną, która to wartość wskutek działań powódki i osób, którymi się posługiwała, została całkowicie zużyta i na dzień przejęcia była bliska „0”. W tej sytuacji uznanie zasadności roszczeń powódki w sposób ewidentny naruszałoby zasadę ekwiwalentności, a realizacja uprawnień z art. 23 ust. 3 ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, stałaby się źródłem bezpodstawnego wzbogacenia powódki. Byłaby sprzeczna z zasadami współżycia społecznego i sprzeczna ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa (art. 5 k.c.) (odpowiedź na pozew k. 97-104).

W piśmie procesowym z dnia 8 stycznia 2014 roku (data wpływu) pełnomocnik pozwanego podkreślił, iż ustalenie wartości udziałów przejętych przez pozwanego powinno być oparte o metodę rynkowej wartości likwidacyjnej, co jest uzasadnione kondycją ekonomiczną spółki na dzień złożenia przez pozwanego oświadczenia o przejęciu udziałów. Strona pozwana zwróciła uwagę, iż na chwilę złożenia przez pozwanego oświadczenia o przejęciu udziałów, spółka nie była zdolna do kontynuowania działalności i istniały podstawy do złożenia wniosku o jej upadłość. Dopiero zaś po przejęciu udziałów pozwany zasilił majątek spółki i zapewnił bieżące kredytowanie działalności spółki. W związku z powyższym, zdaniem pełnomocnika pozwanego, dla celów wyceny wartości udziałów spółki nie można brać pod uwagę pomocy finansowej udzielonej przez pozwaną, a należy przyjąć taką sytuację majątkową spółki, jaka istniałaby gdyby pomocy jej nie udzielono (pismo procesowe t. XV k. 2952-2966).

Ustosunkowując się do twierdzeń strony pozwanej, pełnomocnik powódki w piśmie procesowym z dnia 27 stycznia 2014 roku (data wpływu) wskazał, iż zgodnie z obowiązującym prawem wartość określona w dacie zawarcia umowy zastawu nie może być weryfikowana i obowiązuje obie strony umowy. Tym bardziej, iż w jego ocenie, w umowie zastawniczej nie odwołano się do wartości nominalnej udziału, a wskazano tam konkretną wartość pieniężną, a żaden z zapisów ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów nie daje jakichkolwiek wskazówek w przedmiocie

ustalenia teŝe ściŝle okreŝlonej wartoŝci. Pełnomocnik powódki wskazał nadto, iŝ kwota której obecnie ŝąda M. A., wynika z świadomie złoŝonych oŝwiadczeń woli, ustanawiających zastaw rejestrowy na udziałach oraz następnie przejmujących je na własnoŝć, celem zaspokojenia wierzytelnoŝci (pismo procesowe t.XVI k. 3040-3045).

W toku postępowania sądowego w sprawie strony podtrzymały swoje stanowiska (protokół rozprawy t. I k 72-74,t.III k.440-446,t.III k.450-451v, t.VIII k.1513-1516, t.XII k.2359-2360v, t.XIII k. 2528-2530v, t.XIII k.2587-2588, t.XVI k.3026-3028v).

Na rozprawie w dniu 9 kwietnia 2015 roku pełnomocnik powódki popierał powództwo co do zasady, podnosząc jednoczeŝnie, iŝ dotychczasowe ŝądanie traktuje jako powództwo głównie i na podstawie art. 193 § 1 k.p.c. występuje z nowym roszczeniem obok roszczenia pierwotnego, kwalifikując je jako roszczenie ewentualne na wypadek, gdyby umowa zastawnicza oceniona została przez Sąd jako niewaŝna. Wniósł więc o ustalenie, ŝe M. A. jest (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnoŝcią oraz, ŝe pozwana nie przejęła naleŝących do niej udziałów w Spółce (...) i z tego tytułu powódka posiada 22.512 udziałów o wartoŝci nominalnej 11.256.000,00 zł .

Pełnomocnicy strony pozwanej nie uznawali tak sformułowanego ŝądania, wnosili o jego oddalenie powołując się na brak interesu prawnego powódki w ŝądaniu ustalenia prawa lub stosunku prawnego, zgłosili jednoczeŝnie zarzut przedawnienia roszczeń powódki (protokół rozprawy t.XVI k. 3154-3155).

Ustalenia faktyczne:

Na podstawie ugody Nr 1/U/2005 z dnia 03.02.2005r. oraz aneksu nr (...) z dnia 21.10.2005r., Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W., dokonał restrukturyzacji zadłuŝenia (...) Huty (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnoŝcią w B., wynikającej z zawartej z tym Bankiem przez Spółkę (...) umowy kredytu obrotowego w rachunku kredytowym w wysokoŝci 2.321.884,06 zł. i kredytu rewolwingowego w wysokoŝci 1.000.000 zł, na warunkach okreŝlonych tą umową i aneksem.

W dniu 28 paŝdziernika 2005r. zawarta została pomiędy Bankiem (...) z siedzibą w W., a powódką M. A. umowa o ustanowieniu zastawu rejestrowego na udziałach w spółce z ograniczoną odpowiedzialnoŝcią, mocą której powódka M. A., w celu zabezpieczenia spłaty wierzytelnoŝci Banku, ustanowiła na jego rzecz zastaw rejestrowy na swoich 22.512 udziałach w Spółce (...) o wartoŝci nominalnej 500 zł. kaŝdy udział i o łącznej wartoŝci 11.256.000 zł., a Bank zastaw ten przyjął. Zaspokojenie roszczeń Banku, w przypadku nie wywiązania się kredytobiorcy ze zobowiązań wynikających z umowy ugody, nastąpić miało z przedmiotu zastawu według wyboru Banku, w trybie sądowego postępowania egzekucyjnego, przez przejęcie przedmiotu zastawu na własnoŝć, przez sprzedaŝ przedmiotu zastawu w drodze przetargu publicznego przeprowadzonego przez notariusza lub komornika (umowa k 52-53).

Umową z dnia 12 lutego 2007r. zawartą pomiędy Bankiem (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W. a Fabryką (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W., doszło do sprzedaŝy wierzytelnoŝci przysługującej Bankowi (...) w stosunku do (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnoŝcią w B. z tytułu umów kredytu obrotowego, rewolwingowego i inwestycyjnego. Wysokoŝć podlegającej sprzedaŝy wierzytelnoŝci, według stanu na dzień 12.02.2007r., wynosiła 3.720.506,81 zł. Na kwotę tę składały się naleŝnoŝci głównie i odsetki.

Zabezpieczeniem spłaty wierzytelnoŝci były:

1. zabezpieczenie ustanowione w umowie kredytu obrotowego w rachunku kredytowym nr (...):

- hipoteka kaucyjna do kwoty 3.000.000 zł. ustanowiona na uŝytkowaniu wieczystym zabudowanej nieruchomoŝci połoŝonej w B. przy ul. (...). A. S.(...), przysługującym (...) Sp. z o.o.;

- weksel własny in blanco wystawiony przez (...) Sp. z o.o. poręczony przez (...) A. i M. A. do kwoty 500.000 zł., wraz z deklaracją wekslową;

2. zabezpieczenie ustanowione w umowie kredytu rewolwingowego nr (...):

- hipoteka kaucyjna do kwoty 1.500.000 zł. ustanowiona na użytkowaniu wieczystym zabudowanej nieruchomości położonej w B. przy ul. (...). A. S(...), przysługującym (...) Sp. z o.o.;

- zastaw rejestrowy na rzeczach ruchomych stanowiących całość gospodarczą, o zmiennym składzie (wyroby gotowe – klosze i wazy) o wartości 1.334.401,04, wpisany w rejestrze zastawów pod nr (...);

- weksel własny in blanco wystawiony przez (...) Sp. z o.o. wraz z deklaracją wekslową;

- przelew na zabezpieczenie wierzytelności (...) Sp. z o.o. wobec (...) 10 CH-4460 (...) SWITZERLAND z tytułu umowy nr (...) z dnia 18 listopada 2003r.

3. zabezpieczenie ustanowione w ugodzie (...) z dnia 3 lutego 2005r.:

- hipoteka kaucyjna do kwoty 3.500.000 zł. ustanowiona na użytkowaniu wieczystym zabudowanej nieruchomości położonej w A. przy ul. (...), przysługującym (...) Sp. z o.o. w A.;

- zastaw rejestrowy na 22.512 udziałach w (...) Sp. z o.o. objętych przez M. A., o łącznej wartości nominalnej 11.256.000 zł., wpisany w rejestrze zastawów pod nr (...);

4. zabezpieczenie ustanowione w umowie kredytowej nr (...) kredytu inwestycyjnego w rachunku kredytowym:

- hipoteka kaucyjna do kwoty 1.750.000 zł. ustanowiona na użytkowaniu wieczystym zabudowanej nieruchomości położonej w B. przy ul. (...). A. S(...) przysługującym (...) Sp. z o.o.;

- hipoteka kaucyjna do kwoty 1.000.000 zł. ustanowiona na użytkowaniu wieczystym zabudowanej nieruchomości położonej w A. przy ul. (...), przysługującym (...) Sp. z o.o. w A.;

- zastaw rejestrowy na rzeczach ruchomych oznaczonych co do tożsamości (wiertarka pionowa typu M. B. o wartości 26.330 zł., wpisany w rejestrze zastawów pod nr (...);

- weksel własny in blanco wystawiony przez (...) Sp. z o.o. wraz z deklaracją wekslową

oraz cesja praw z polisy ubezpieczenia rzeczy stanowiących własność dłużnika obciążonych ww. ograniczonymi prawami rzeczowymi na rzecz Banku.

Bank dokonał sprzedaży, a nabywca kupił wierzytelność wraz ze wszelkimi związanymi z nią prawami, w tym w szczególności zabezpieczeniami za cenę 2.800.000 złotych (umowa sprzedaży wierzytelności k 19-26).

Na wniosek nabywcy – pozwanej Spółki, właściwe sądy dokonały zmian wpisów w księgach wieczystych i rejestrach zastawów, wpisując pozwaną w miejsce dotychczasowego wierzyciela Banku (...) S.A. z siedzibą w W. (odpisy ksiąg wieczystych i postanowienia o zmianie wpisów w rejestrze zastawów k 28-49).

Pismem z dnia 29 marca 2007r. pozwana powiadomiła powódkę M. A. o zamiarze podjęcia działań zmierzających do zaspokojenia swoich roszczeń wynikających z zastawu rejestrowego poprzez przejęcie 22.512 udziałów powódki w spółce (...) Sp. z o.o., stosownie do pkt. 10 ust. 2 umowy z dnia 28.10.2007r. (pismo pozwanej k 50).

W odpowiedzi, powódka działająca przez pełnomocnika, zaproponowała zawarcie ugody, w ten sposób, aby wierzyciel, w celu zaspokojenia swoich roszczeń skorzystał z przysługującego mu zabezpieczenia przejmując na własność część udziałów należących do powódki, co stanowiłoby 52,65% udziałów, zwalniając jednocześnie z zastawu pozostałe udziały powódki w (...) Sp. z o.o. Wartość udziałów przejętych przez pozwaną wynosiłaby 6.756.000 złotych. Pismo wpłynęło do pozwanej Spółki w dniu 04.04.2007r. (pismo powódki k 55-56).

W piśmie z dnia 6.04.2007r. pozwana złożyła wobec powódki oświadczenie o przejęciu przedmiotu zastawu na własność (pismo pozwanej k. 57).

Na skutek powyższego, na wniosek Zarządu Spółki (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Sąd Rejonowy w Białymstoku XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego dokonał zmiany udziałowca przedmiotowej spółki z M. A. na Fabrykę (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. (odpis z Rejestru Przedsiębiorców k. 59-69).

W zawiadomieniu o podejrzeniu popełnienia przestępstwa skierowanym do Prokuratury Okręgowej w (...) z dnia 25.07.2007r. i do Prokuratury Rejonowej w (...) z dnia 10.10.2007 r. Zarząd (...) Sp. z o.o. poinformował o działaniach pełniącego w 2004r. funkcję Prezesa Zarządu (...) A. oraz M. A., skutkiem których Spółka znalazła się w bardzo trudnej sytuacji finansowej. Nie płaciła składek ZUS, PFRON-u, podatków od nieruchomości i wieczystego użytkowania oraz innych zobowiązań (zawiadomienia k 139-140 i k 141-142).

Podjęto działania zmierzające do poprawy stanu finansowego Spółki. Zlecono sporządzenie opinii niezależnemu biegłemu rewidentowi, z której wynikało, że w roku 2006 strata netto wyniosła 5.617.207,66 zł. Na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników w dniu 10.07.2007r. podjęto uchwały w sprawie zmiany sposobu pokrycia straty bilansowej za lata 2003-2006, w sprawie obniżenia kapitału zakładowego w drodze obniżenia wartości nominalnej jednego udziału i zmiany umowy Spółki, w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego przez ustanowienie nowych udziałów (protokół obrad Zgromadzenia k 144-151, opinia biegłego rewidenta k 152-186 i k. 187 284).

Wartość udziałów w Spółce w dacie podpisania umowy o ustanowienie zastawu (dnia 28.10.2005 r.), wyliczona na podstawie kapitału własnego według bilansu na dzień 31 grudnia 2005 roku wynosiła łącznie 8.129.319,81 zł. ($8.129.319,81 \text{ zł} : 25662 = 316,78 \text{ zł}$), natomiast wartość udziałów w Spółce na dzień złożenia przez pozwaną oświadczenia o przejściu udziałów na własność (dnia 6.04.2007 r.), wyliczona na podstawie kapitału własnego, według bilansu na dzień 31.03.2007 r. wynosiła łącznie 652.701,44 zł ($652.701,44 : 25662 = 25,43 \text{ zł}$). Wartość rynkowa udziałów obliczona metodą rynkowej wartości likwidacyjnej na dzień 6 kwietnia 2007r. wynosiła 2. 131 122,98 zł. Od 2005 roku następowało więc pogarszanie się sytuacji finansowej Spółki, czego przyczyną był gwałtowny spadek kapitału własnego, wzrost straty netto oraz niegospodarność w latach 2005-2006 kierownictwa Spółki (opinia biegłego L. t.III k.567-612, opinia-uzupełnienie t.XVI k.3066-3091).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych powyżej dowodów oraz na podstawie dołączonych do niniejszej sprawy dokumentów (wykaz ruchomości majątkowych k.851-885, zestawienie do rozliczenia k.886-891, stan ilościowo wartościowy materiałów w magazynie k.892-966, zarządzenie k. 967-968, wniosek z załącznikami k.969-1013, zarządzenie k.1014, załączniki k.1017-1035, protokół likwidacji k. 1036, faktury Vat k.1037-1038, wniosek z załącznikami k. 1040-1134, zarządzenie 228, inwentaryzacja 2009 k.1230-1250, załączniki k.1536-1929, k.2004-2335, załączniki do opinii k. 2433-2444, opinia niezależnego biegłego rewidenta k. 2485-2486, raport uzupełniający opinię k.2487-2489, opinia k. 2493-2523, załączniki do opinii k.2556-2572).

Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania zeznań świadków: J. W. (1) prezesa zarządu Spółki w latach 2006-2009 (t. III k. 441-442v), R. W. dyrektora produkcji Spółki (t.III k.442v-444), W. S. prezesa zarządu Spółki (t.III k.444-445), T. P. - przedstawiciela banku (...), uczestniczącego przy zawieraniu umowy (t.III k.445-446), którzy wskazywali na trudną sytuację finansową Spółki w omawianym okresie. Ich zeznania były logiczne, spójne i korelowały z ustaleniami Sądu, dokonany w stanie faktycznym.

Nieprzydatne do merytorycznego rozstrzygnięcia okazały się natomiast zeznania świadka B. M., pracownika Banku, która wskazała jedynie, że nie przypomina sobie żadnych okoliczności dotyczących niniejszej sprawy (zeznania t.III k. 450v-401).

W toku postępowania, na wniosek stron, Sąd wywołał szereg opinii biegłych, które miały na celu ustalenie wartości nieruchomości, ruchomości wysokocennych, a w konsekwencji rynkowej wartości udziałów Spółki (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B..

Jedyną nie podważoną przez strony opinią była opinia biegłego w zakresie księgowości M. L. (opinia –uzupełnienie) . Sąd podzielił wnioski z niej płynące (t.XVI k. 3065-3114) oraz z opinii niniejszego biegłego z dnia 12 marca 2009 r. (t.III k.567-612) .

Sąd podzielił również powołaną w powyższych opiniach opinię biegłego z zakresu wyceny nieruchomości majątkowej (maszyny i urządzenia techniczne) A. P. z dnia 2.IX 2009 r. (k.745-844), opinię ustną uzupełniającą (k.1513v-1515), opinię (k.1938-2001), opinię uzupełniającą (t.XII k. 2366-2385). Jednakowo Sąd ustosunkował się do opinii biegłego J. Ł. (t.X, k.2856-2891) oraz jego opinii ustnej uzupełniającej (opinia ustna uzupełniająca t.XVI k.3027-3027v).

Przedmiotowe opinie wydane zostały przez osoby posiadającą wiedzę specjalistyczną w swojej dziedzinie, kwalifikacje i doświadczenie, na podstawie dokumentacji znajdującej się w aktach sprawy. Są one w ocenie Sądu rzetelne, obiektywne i zawierają wyczerpujące odpowiedzi na postawione pytania oraz zastrzeżenia.

Na rozprawie w dniu 5 lutego 2008 r. Sąd postanowił oddalić wniosek dowodowy strony pozwanej o przekazanie sprawy według właściwości do Sądu Okręgowego w Białymstoku z uwagi na to, że przy uwzględnieniu treści art. 27§1 k.c. miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu (art. 25 k.c.), a więc w niniejszym przypadku jest to L., bowiem tutaj M. A. ma zamiar na stałe zamieszkiwać z dzieckiem i pracować (protokół k. 339v).

Na rozprawie w dniu 6 września 2011 roku Sąd postanowił oddalić wniosek pełnomocnika powódki o wydanie wyroku wstępnego, z uwagi na to, że na ówczesnym etapie postępowania nie była sporna zasada, na której oparte było roszczenie. Nie zachodziła potrzeba wydania wyroku wstępnego skoro pozwany nie kwestionował swej odpowiedzialności, a miał jedynie zastrzeżenia co do wysokości żądania (t.XIII k.2587 -2588).

Na rozprawie w dniu 9 kwietnia 2015 roku (t.XVI k.3154-3155) Sąd oddalił również wniosek pełnomocnika powódki o odroczenie rozprawy i określenie terminu do sprecyzowania i uzasadnienia roszczenia ewentualnego zgłoszonego na rozprawie w tym samym dniu. Sąd odracza rozprawę gdy stwierdzi nieprawidłowość w doręczeniu wezwania albo jeśli nieobecność strony jest wywołana nadzwyczajnym wydarzeniem lub inną znaną sądowi przeszkodą, której nie można przeczłonyć (art. 214§ 1 k.p.c.). Zdaniem Sądu, zgłoszenie roszczenia ewentualnego w trwającym kilka lat procesie i tuż przed zamknięciem rozprawy, bez wcześniejszego przygotowania uzasadnienia tego żądania na piśmie, prowadziłoby jedynie do nieuzasadnionego przedłużenia postępowania w sprawie. Pełnomocnik powódki miał poza tym wystarczająco dużo czasu do dokonania modyfikacji powództwa, tym bardziej, że ostaną opinią biegłego M. L., dająca podstawę do tej modyfikacji, została mu doręczona w dniu 22 lipca 2014r. (pismo pełnomocnika powódki z dnia 23 lipca 2014r. zawierające wniosek o przedłużenie terminu do złożenia ewentualnych zastrzeżeń do opinii k 3126).

Uzasadnienie prawne:

Powództwo jako niezasadne podlega oddaleniu.

W pierwszej kolejności powódka M. A. żądała zasądzenia na jej rzecz nadwyżki wartości przejętego na własność przez zastawnika przedmiotu zastawu w stosunku do wartości zaspokojonej wierzytelności czyli kwoty 8.331407,70 zł.

W art. 22 Ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (Dz.U. z 2009 r. nr. 67, poz.569), umowa zastawnicza może przewidywać zaspokojenie zastawnika przez przejęcie przez niego na własność przedmiotu zastawu rejestrowego, jeżeli (ust. 1):

a) zastaw rejestrowy ustanowiony został na instrumentach finansowych zapisanych na rachunku papierów wartościowych lub na innym rachunku w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi;

b) przedmiotem zastawu rejestrowego są rzeczy występujące powszechnie w obrocie towarowym;

c) przedmiotem zastawu rejestrowego są rzeczy, wierzytelności i prawa lub zbiory rzeczy lub praw stanowiące całość gospodarczą, a strony w umowie zastawniczej ściśle oznaczyły wartość przedmiotu zastawu albo określiły sposób ustalenia jego wartości dla zaspokojenia zastawnika;

d) przedmiotem zastawu rejestrowego jest wierzytelność z rachunku bankowego.

Przejęcie na własność przedmiotu zastawu rejestrowego następuje po upływie terminu wykonania zobowiązania, które zostało zabezpieczone tym zastawem, z dniem (ust. 2):

a) zapisania instrumentów finansowych odpowiednio na rachunku papierów wartościowych lub innym rachunku - w przypadku określonym w ust. 1 pkt 1;

b) złożenia przez zastawnika oświadczenia na piśmie o przejęciu tego przedmiotu na własność - w przypadku określonym w ust. 1 pkt 2 i 3;

c) pobrania przez zastawnika prowadzącego rachunek bankowy środków znajdujących się na tym rachunku - w przypadku określonym w ust. 1 pkt 4.

W powołanym wyżej art. 22 ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów określony został zatem szczególny tryb zaspokojenia roszczeń zastawnika. Zgodnie z tym unormowanie, umowa zastawnicza może przewidywać zaspokojenie zastawnika przez przejęcie przez niego na własność przedmiotu zastawu, przy czym taki sposób zaspokojenia musi wynikać wprost z umowy. W braku stosownych postanowień umownych, roszczenia zastawnika podlegają realizacji na ogólnie przyjętych zasadach.

Warunkiem podstawowym skorzystania z omawianego sposobu pozaegzekucyjnego zaspokojenia zastawnika jest jego zamieszczenie w umowie zastawniczej. Należy on bowiem do elementów podmiotowo istotnych treści stosunku zastawu, który o tyle wiąże strony, o ile zostanie zawarty w umowie, a po drugie zostanie wpisany do rejestru zastawów. Brak któregokolwiek z tych elementów uniemożliwia przejęcie przedmiotu zastawu rejestrowego na własność. Należy przyjąć, że nawet uprawnienie się postanowienia o wpisie nie sanuje tej wadliwości, ponieważ zastaw rejestrowy nie zawiera swoistej rękojmi publicznej wiary rejestru – wobec stron umowy zastawnika i zastawcy. Z. nie może w zakresie mechanizmu zaspokojenia pomijać niektórych instytucji i wybierać dla niego korzystne rozwiązania np. przejąc na własność przedmiot zastawu nie zawiadamiając o tym wcześniej zastawcy..., tylko bowiem przestrzeganie całego mechanizmu daje szansę zachowania minimalnej ochrony dłużnika, na tle tej wyjątkowej instytucji (J. W. (2) Monitor Prawniczy 3/2008).

W niniejszej sprawie umową z dnia 12 lutego 2007r. zawartą pomiędzy Bankiem (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W. a Fabryką (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W., doszło do sprzedaży wierzytelności przysługującej Bankowi (...) w stosunku do (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. z tytułu umów kredytu obrotowego, rewalwingowego i inwestycyjnego. Wysokość podlegającej sprzedaży wierzytelności, według stanu na dzień 12.02.2007r., wynosiła 3.720.506,81 zł. Na kwotę tę składały się należności główne i odsetki.

Zabezpieczeniem spłaty wierzytelności były:

1. zabezpieczenie ustanowione w umowie kredytu obrotowego w rachunku kredytowym nr (...):

- hipoteka kaucyjna do kwoty 3.000.000 zł. ustanowiona na użytkowaniu wieczystym zabudowanej nieruchomości położonej w B. przy ul. (...). A. S. (...), przysługującym (...) Sp. z o.o.;

- weksel własny in blanco wystawiony przez (...) Sp. z o.o. poręczony przez (...) A. i M. A. do kwoty 500.000 zł., wraz z deklaracją wekslową;

2. zabezpieczenie ustanowione w umowie kredytu rewalwingowego nr (...):

- hipoteka kaucyjna do kwoty 1.500.000 zł. ustanowiona na użytkowaniu wieczystym zabudowanej nieruchomości położonej w B. przy ul. (...). A. S.(...), przysługującym (...) Sp. z o.o.;

- zastaw rejestrowy na rzeczach ruchomych stanowiących całość gospodarczą, o zmiennym składzie (wyroby gotowe – klosze i wazy) o wartości 1.334.401,04, wpisany w rejestrze zastawów pod nr (...);

- weksel własny in blanco wystawiony przez (...) Sp. z o.o. wraz z deklaracją wekslową;

- przelew na zabezpieczenie wierzytelności (...) Sp. z o.o. wobec (...) 10 CH-4460 (...) SWITZERLAND z tytułu umowy nr (...) z dnia 18 listopada 2003r.

3. zabezpieczenie ustanowione w ugodzie (...) z dnia 3 lutego 2005r.:

- hipoteka kaucyjna do kwoty 3.500.000 zł. ustanowiona na użytkowaniu wieczystym zabudowanej nieruchomości położonej w A. przy ul. (...), przysługującym (...) Sp. z o.o. w A.;

- zastaw rejestrowy na 22.512 udziałach w (...) Sp. z o.o. objętych przez M. A., o łącznej wartości nominalnej 11.256.000 zł., wpisany w rejestrze zastawów pod nr (...);

4. zabezpieczenie ustanowione w umowie kredytowej nr (...) kredytu inwestycyjnego w rachunku kredytowym:

- hipoteka kaucyjna do kwoty 1.750.000 zł. ustanowiona na użytkowaniu wieczystym zabudowanej nieruchomości położonej w B. przy ul. (...). A. S.(...) przysługującym (...) Sp. z o.o.;

- hipoteka kaucyjna do kwoty 1.000.000 zł. ustanowiona na użytkowaniu wieczystym zabudowanej nieruchomości położonej w A. przy ul. (...), przysługującym (...) Sp. z o.o. w A.;

- zastaw rejestrowy na rzeczach ruchomych oznaczonych co do tożsamości (wiertarka pionowa typu M. B. o wartości 26.330 zł., wpisany w rejestrze zastawów pod nr (...);

- weksel własny in blanco wystawiony przez (...) Sp. z o.o. wraz z deklaracją wekslową

oraz cesja praw z polisy ubezpieczenia rzeczy stanowiących własność dłużnika obciążonych ww. ograniczonymi prawami rzeczowymi na rzecz Banku.

Bank dokonał sprzedaży, a nabywca kupił wierzytelność wraz ze wszelkimi związanymi z nią prawami, w tym w szczególności zabezpieczeniami za cenę 2.800.000 złotych (umowa sprzedaży wierzytelności k 19-26).

Konsekwencją powyższego było ostatecznie powiadomienie powódki o zamiarze podjęcia działań, zmierzających do zaspokojenia swoich roszczeń wynikających z zastawu rejestrowego poprzez przejęcie 22.512 udziałów powódki w spółce (...) Sp. z o.o.

W tym miejscu należy jednak zwrócić uwagę na treść umowy zastawniczej, w której w ust. 3 określono wartość udziałów jako wartość nominalną w kwocie 11.256,000 zł, przy czym jednocześnie w ust. 6,13 i 14 zastawca zobowiązał się do informowania wierzyciela o wszelkich okolicznościach mających wpływ na wartość udziałów (obniżenie kapitału zakładowego, podział spółki, zmiana statusu prawnego spółki).

W wyroku z dnia z dnia 25 marca 2010 r. - I CSK 369/09 Sąd Najwyższy stwierdził, że ściśle określenie przedmiotu zastawu w umowie zastawniczej (w rozumieniu art. 22 ust. 1 pkt 3 ustawy z 1998 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów) oznacza - w odniesieniu do udziału w spółce z o.o. – oznacza określenie ich wartości rynkowej. Nie jest w tym względzie wystarczające odsyłanie jedynie do wartości nominalnej udziałów, określonych w umowie spółki z o.o. i w umowie zastawniczej.

Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 17 lipca 2009r., odnoszącym się do tej samej umowy i tych samych co w obecnym procesie osób zaineresowanych realizujących swoje uprawnienia w ramach postępowania wieczystoksięgowego, stwierdzając, że art. 22 ust. 1 pkt 3 ustawy wymaga, aby strony ściśle oznaczyły wartość przedmiotu zastawu albo określiły sposób ustalenia jego wartości. Wyraźnie też Sąd Najwyższy podkreślił że wymaganiom tym nie odpowiada umowa z dnia 28 października 2005 r. o ustanowieniu zastawu rejestrowego na udziałach w spółce z o.o., a ściśle biorąc pkt 10 ppkt 2 tej umowy, który przewiduje - jako jeden ze sposobów zaspokojenia zastawnika - przejęcie przedmiotu zastawu na własność, jeśli zważyć, że w pkt 3 podano jedynie wartość nominalną udziałów. Dalej wyjaśnił, że „udział ma wartość nominalną i rynkową. Wartość nominalna udziału oznaczona jest w umowie spółki i stanowi odpowiednią część kapitału zakładowego. Wartość nominalna może ulec podwyższeniu lub obniżeniu w przypadku podwyższenia lub obniżenia kapitału zakładowego. Wartość rynkowa udziału wyznaczona jest przez cenę, po której aktualnie udział może być zbyty lub nabyty. Na cenę rynkową udziału wpływa przede wszystkim kondycja ekonomiczna spółki oraz wielkość jej majątku. W tym kontekście nie ma więc wątpliwości, że przewidziany w art. 22 ust. 1 pkt 3 ustawy wymóg, aby strony w umowie zastawniczej ściśle oznaczyły wartość przedmiotu zastawu oznacza - w odniesieniu do udziałów –oznacza określenia ich wartości rynkowej. Jedynie wówczas można uznać, że zastawnik zaspokoił się do określonej wysokości, która wyznacza wartość rynkową udziałów. Alternatywą jest określenie sposobu ustalenia wartości przedmiotu zastawu dla zaspokojenia zastawnika”.

W niniejszej sprawie wywołane zostały opinie biegłych, które w swej treści zmierzały do określenia wartości rynkowej udziałów spółki. Wykazały one, iż faktyczna wartość rynkowa udziałów spółki była znacząco niższa od wartości wskazanej w umowie. Oszacowaniu przez biegłych podlegała wartość składników majątkowych będących przedmiotem zastawu w dniu złożenia przez wierzyciela oświadczenia o przejęciu udziałów na własność.tj. 6 kwietnia 2007r.

Według opinii biegłego M. L., biorąc za podstawę wartość nieruchomości i ruchomości wchodzących w skład przedsiębiorstwa w tej dacie, wartość udziału w dacie 6 kwietnia 2007r. wynosiła $25,43 \times 22,512 = 572.480,16$ zł.

W kolejnej opinii z lipca 2014 r., po oszacowaniu kolejnych składników majątkowych Spółki, biegły M. L. stwierdził wprawdzie, że wartość rynkowa udziałów przejętych przez pozwaną w dniu 6 kwietnia 2007r. wynosiła 2 131 122,98 zł, ale i tak wartość ta zasadniczo odbiega od wartości nominalnej udziałów wskazanej w umowie zastawniczej.

Przyjmuje się że przepisy art. 22 i następne ustawy o zastawie rejestrowym są „normami bezwzględnie obowiązującymi także o tyle, że strony nie mogą umownie korygować sposobów zaspokojenia przewidzianych w ustawie” (tak J.Ignatowicz, K. Stefaniuk, Prawo rzeczowe Warszawa 2003, s.285). Oznacza to, że strony nie mogą w umowie przewidzieć nowych, innych niż ustawowo określonych pozaegzekucyjnych sposobów zaspokojenia zastawnika (art. 22-27 ustawy), jak i też nie mogą w umowie modyfikować mechanizmów zaspokojenia przewidzianych ustawą o zastawie rejestrowym (tak też w opinii prawnej dr J. M. k. 300-309).

Jeżeli w umowie określono wartość nominalną udziałów spółki, a nie jak wymaga ustawa wartość rzeczywistą, to uchybienie to nie może zostać usunięte poprzez następcze szacowanie wartości przedmiotu zastawu. Jeżeli zatem wartość rzeczywista w sposób rażący odbiega od tej określonej w umowie, należy uznać, że od początku nie spełniono właściwie dyspozycji normy art. 22 ust. 1 pkt. 3 ustawy i nie podano ściśle oznaczonej wartości przedmiotu zastawu. Rezultat zaś pozaegzekucyjnego zaspokojenia wierzytelności objętej zastawem może być osiągnięty jedynie przy spełnieniu wszystkich niezbędnych wymagań przewidzianych w ustawie i umowie zastawniczej. Jedynie wówczas mogą nastąpić rzeczowe i obligacyjne skutki przejęcia na własność udziałów Spółki oraz powstanie innych roszczeń zastawcy wobec zastawnika.

Wyjaśnienia wymaga w związku z tym kwestia, czy umowa zastawnicza zawarta z naruszeniem przepisu art. 22 ustawy jest nieważna, bezskuteczna, czy też naruszenie jej przepisów wywołuje inny skutek. Sąd orzekający w niniejszej sprawie stoi na stanowisku, iż mamy tu do czynienia z nieważnością umowy.

Nieważność jest najostrożniejszą sankcją wadliwej czynności prawnej natomiast konstrukcja bezskuteczności względnej czynności prawnej polega na tym, że chroni ona osobę, której zaspokojenie słusznych roszczeń zostało wyłączone przez dokonanie czynności prawnej z osobą nie będącą właścicielem rzeczy. Czynność taka jest więc ważna bo bezskuteczność jest sankcją nie tyle z tytułu nieprawidłowości tkwiącej w samej czynności prawnej, co jest istotą nieważności bezwzględnej, lecz z tytułu intencji osób, które daną czynność podjęły. O uznaniu czynności za bezskuteczną przesądzają warunki i okoliczności, w jakich dana czynność została podjęta, a nie nieprawidłowości tkwiące w niej samej. Jest to więc sankcja z tego powodu, że czynność prawną zawarto w określonej sytuacji, a nie z tego powodu jak jest przy sankcji nieważności, że dokonana ona była wadliwie i nie spełniała warunków (przesłanek) prawidłowości (tak Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 16 stycznia 2015 r. IACa 1493/14).

Przenosząc to na grunt niniejszej sprawy ponownie należy podkreślić, że w przedmiotowej umowie nie doszło do ścisłego oznaczenia przez strony wartości przedmiotu zastawu, nie określono też sposobu ustalenia jego wartości, co jest bezwzględnie wymagane do ważności umowy ustanowienia zastawu przez art. 22 ust. 1 pkt 3 ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów.

Wprawdzie w wyroku z dnia 26 września 2014 roku (IACa 478/14) Sąd Apelacyjny w Łodzi, uznał, że wskazanie w umowie o ustanowieniu zastawu rejestrowego ustanowionego na udziałach w spółce z o.o. wartości nominalnej tych udziałów nie skutkuje nieważnością lecz bezskutecznością umowy, to lakoniczność uzasadnienia Sądu dotyczącego tej kwestii nie pozwala na przesłedzenie toku rozumowania, czy ocenę trafności argumentacji, która legła u podstaw takiego wniosku. Należy zatem podtrzymać argumentację o nieważności umowy zastawniczej, chociaż skutek w postaci nieważności czy bezskuteczności umowy jest obojętny z punktu widzenia obecnego rozstrzygnięcia.

Skoro bowiem pozwana nie przejęła na własność rzeczy obciążonych zastawem rejestrowym, wierzytelność zabezpieczona tym zastawem nie uległa zaspokojeniu ani w całości, ani w części, przez co zastawnik nie jest zobowiązany do uiszczenia kwoty nadwyżki, o której mowa w art. 23 ust. 3 ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów. Roszczenie powódki o zwrot kwoty nadwyżki w tym stanie rzeczy staje się zatem bezzasadne i podlega oddaleniu.

Jako niezasadne należy uznać również roszczenie powódki zgłoszone w formie ewentualnej na rozprawie w dniu 9 kwietnia 2015r.

Zgodnie z treścią art. 189 k.p.c., powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

Przepis art. 189 k.p.c. określa materialnoprawne przesłanki zasadności powództwa, w którym powód domaga się sądowego ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa. Powództwo takie staje się bezzasadne m.in. wówczas, gdy powód nie ma interesu prawnego do jego wytoczenia.

Powódka działająca z profesjonalnym pełnomocnikiem nie uzasadniła posiadania interesu prawnego w żądaniu ustalenia istnienia prawa i stosunku prawnego sprowadzającego się do uznania, że jest współnikiem (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz, że pozwana Fabryka (...) S.A. z siedzibą w W. nie przejęła należących do niej udziałów w tej Spółce. Okoliczności sprawy wskazują natomiast, że takiego interesu powódka nie posiada.

Orzecznictwo ustaliło zasadę, że nie ma interesu prawnego ten, kto może poszukiwać ochrony prawnej w drodze powództwa o zasądzenie świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych. Skutek w postaci dokonania zmiany wpisów w rejestrze przedsiębiorców, rejestrze zastawów, czy w księgach wieczystych powódka może dokonać poprzez złożenie stosownych wniosków z powołaniem się na nieważność umowy zastawniczej. Stwierdzenie nieważności umowy stanowiącej podstawę wpisu w toku postępowania rejestrowego, czy wieczystoksięgowego objęte jest bowiem kognicją sądów rejestrowych i wieczystoksięgowych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2005r. II CK 53/05, LEX nr 604043, czy postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2013r. II CSK 570/12, LEX nr 1347844).

Tym samym interes prawny powódki w żądaniu dotyczącym ustalenia prawa czy stosunku prawnego w odrębnym procesie nie znajduje uzasadnienie, a powództwo podlega oddaleniu.

Orzeczenie o kosztach procesu uzasadnia treść art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2002r. Nr 163, poz. 134). Sąd zasądził od powódki na rzecz pozwanej łączną kwotę 35.217 zł, na którą składa się kwota 7.200,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, kwota 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz kwota 28.000 tytułem zaliczek uiszczonych przez stronę pozwaną na poczet wynagrodzenia biegłych.

Skarb Państwa poniósł tymczasowo koszty sądowe w kwocie 21.338,79 zł. (wyplacone wynagrodzenie biegłych nie znajdujące pokrycia w uiszczonych zaliczkach). W oparciu o treść art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu, nieuiszczonymi kosztami sądowymi, jako strona przegrywająca, obciążona została powódka M. A..

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w wyroku.